

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
20.12.2019
Päätösnumero
19/0576/2
Diaarinumero
01744/18/6110

Asia Omaishoitajan pitämättömien vapaapäivien korvaamista koskeva hallintoriita

Hakija ...

Vastaja ...

Asia, jota hallintoriita koskee

Hakija ja ... ovat tehneet hakijan lapsen ... omaishoitoa koskevan sopimuksen. Hakija on pyytänyt, että omaishoidon tukeen kuuluvat pitämättä jääneet lakisääteiset vapaat ajalta 1.1.2016 - 1.4.2018 korvattaisiin rahana.

Viranhaltija on 21.9.2018 tekemällään päätöksellä hylännyt hakemuksen. Päätöksessä on todettu, että lainsäädännön mukaan pitämättömiä omaishoidon vapaita ei korvata rahana.

... on 31.10.2018 hylännyt oikaisuvaatimuksen.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

.... on veloitettava korvaamaan hakijalle pitämättömät omaishoidon vapaat ajalta 1.1.2016 - 1.4.2018 yhteensä 5 460 eurolla.

... ei ole omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla huolehtinut hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä omaishoitajan lakisääteisten vapaiden aikana. Omaishoitajalle on myönnetty vapaata kolme vuorokautta kuukaudessa 1.12.2015 alkaen. ... on siirtynyt asumispalveluiden piiriin 1.4.2018 alkaen. Omaishoitajalla ei ole ollut tosiasiallista mahdollisuutta pitää vapaita 1.1.2016 - 1.4.2018, koska kunta ei ole tarjonnut eikä ehdottanut kotiin tulevaa omaishoidon sijaista, sijaishoitopaikkaa, tilapäishoitoa ostopalveluna eikä palveluseteliä vapaan järjestämiseksi. Omaishoitosopimuksessa mainittu tilapäisen perhehoidon toteuttaja ei ole ollut käytettävissä yli kahteen vuoteen. Hän on lopettanut työn keväällä 2017. Hoidettavuutensa takia ... ei ole sopinut myöskään esimerkiksi tai vastaavan sijaishoitopaikan palvelujen piiriin. Omaishoidon vapaat ovat jääneet pitämättä omaishoitajasta johtumattomasta

syystä. Omaishoitajan tehtäviin ei kuulu hoidettavan hoidon järjestäminen laakisääteisten vapaiden ajaksi. on saanut perusteetonta etua, koska omaishoitaja on vastannut hoidosta ja huolenpidosta myös pitämättä jääneinä vapaa-päivinä.

Hakija on saanut tiedon, että hän on pitänyt vapaata 27 vuorokautta vuonna 2016. Sen jälkeen hän ei ole pitänyt päiväkkään vapaata.

Hakija on viitannut korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen KHO:2005:18, Oulun hallinto-oikeuden päätökseen 08/0116/2 ja Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen 08/0500/6.

Asian käsittely ja selvittäminen

... on antamassaan vastineessa muun ohella todennut, että laissa ei ole säännöstä siitä, milloin kertyneet vapaat on pidettävä. Laissa ei ole myöskään mainintaa siitä, että omaishoitajan pitämättömiä vapaapäiviä tulee korvata omaishoitajalle rahallisena korvauksena. Hakijan vaatimus on perusteeton. Hakija on ilmoittanut 7.8.2017 tekstiviestillä omaishoidon tuesta vastaavalle viranhaltijalle, että omaishoitajan vapaan sijainen ei sijaista enää ja sopimuksen voi lopettaa. Hakijan kanssa on keskusteltu vaihtoehtoisista tavoista järjestää omaishoidon vapaat.

Hakija on antamassaan vastaselityksessä todennut muun muassa, että vapaiden järjestämisestä ei hakijan ja kunnan välillä ole keskusteltu toisin kuin vastineessa väitetään.

Hakija on toimittamassaan vastaselityksen täydennyksessä pyytänyt hallinto-oikeutta linjaamaan, mitä asiakkaan kanssa käytävä keskustelu omaishoidon sijaisuudesta tulisi sisältää, milloin tätä täytyy toteuttaa, täytyykö sen keskustelun johtaa johonkin ja minkä ajan sisällä.

... on antanut vastineen hakijan vastaselityksen ja sen täydennyksen johdosta. Kunnan palkanlaskennasta saatavien tietojen mukaan hakija on pitänyt vapaata 30 vuorokautta vuonna 2016, jolloin pitämättä tuolta vuodelta on jäänyt kuusi päivää. Sosiaalitoimissa olevan tiedon mukaan hakijalla on vapaita pitämättä 36 päivää vuodelta 2017 ja 9 päivää vuodelta 2018.

Hakija on antanut vastaselityksen kunnan vastineen johdosta.

.... on hallinto-oikeuden pyynnöstä antanut lisäselvitystä. katsoo, että kohtuullinen korvaus hakijalle on 70 euroa vuorokaudelta eli 51:stä pitämättömästä vapaapäivästä yhteensä 3 750 euroa. Omaishoidon tuen pitämättömiä vapaapäiviä voidaan korvata enimmillään 3 vuorokautta kuukaudessa. Omaishoidon vapaata on pidetty kolme vuorokautta kuukaudessa, vaikka omaishoitettavia olisi useampikin.

Hakija on antanut lisäselvityksen johdosta vastaselityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on käsitellyt asian hallintoriitana ja hakemuksen enemmälti

hyläten velvoittaa korvamaan hakijalle 45 pitämättömistä omaishoitajan vapaapäivästä yhteensä 3 150 euroa.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Omaishoidon tuesta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveystalvveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta.

Asiassa saatu selvitys ja johtopäätökset

Hakijan ja välisen 1.12.2015 voimaan tulleen omaishoitoa koskevan sopimuksen mukaan omaishoitajan lakisääteiset vapaat kolme vuorokautta kuukaudessa järjestetään tilapäisenä perhehoitona, jonka toteuttaja on

Hakija on vaatinut korvaamaan yhteensä 5 460 euroa pitämättömistä omaishoitajan lakisääteisistä vapaapäivistä. Vaatimus on hakijan kunnalle osoittaman oikaisuvaatimukseksi otsikoidun asiakirjan mukaan perustunut 70 euron korvaukseen vuorokautta kohden siten, että vuosilta 2016 ja 2017 tulisi korvata molemmilta vuosilta 36 vuorokautta ja vuodelta 2018 yhdeksän vuorokautta.

Asiassa saadun selvityksen mukaan hakija on vuonna 2016 pitänyt 30 vapaapäivää. Hakija on hakemuksessaan ilmoittanut tilapäisen perhehoidon toteuttajan lopettaneen tehtävässään keväällä 2017. ... tekemien ... omaishoitoa koskevien asiakasmerkintöjen mukaan hakija on 7.4.2017 ilmoittanut pitävänsä omaishoitajan vapaat kesä-elokuussa. Hakija on 7.8.2017 ilmoittanut, että sopimuksen mukainen sijaishoitaja lopettaa tehtävässään. Merkinnän 12.10.2017 mukaan palveluohjaaja on keskustellut hakijan kanssa puhelimitse omaishoitajan vapaista yleisellä tasolla. Hakija on 10.11.2017 todennut kunnalle lähettämässään viestissä, ettei hänellä ole sijaista ja pyytänyt saada palveluseleitä käyttöönsä. Palveluseteliasiaista oli keskusteltu 17.11.2017 puhelimitse. Asiaan oli tarkoitus palata myöhemmin.

Edellä lausutun perusteella hallinto-oikeus toteaa, että hakijan omaishoidon vapaiden järjestämistavasta on sovittu omaishoitoa koskevalla sopimuksella. Kunta on ollut hakijan 7.8.2017 tekemän ilmoituksen perusteella tietoinen siitä, että vapaiden pitäminen ei enää onnistu sopimuksessa sovitulla tavalla. Hakija on ilmoittanut kunnalle asiasta myös myöhemmin samana syksynä, ja vapaiden järjestämistavasta on asiakasmerkintöjen perusteella keskusteltu. Selvityksestä ei kuitenkaan käy ilmi eikä kunta ole väittänyt, että hakijalle olisi järjestetty mahdollisuutta vapaan pitämiseen mainitun ajankohdan jälkeen. Hallinto-oikeus katsoo, että hakijan lakisääteiset vapaapäivät ovat elokuusta 2017 alkaen jääneet pitämättä omaishoitajasta riippumattomasta syystä.

Asiaa ei ole aihetta arvioida toisin hakijan ja kunnan välisistä omaishoidon vapaista käydyistä keskusteluista saadun selvityksen perusteella. Ottaen huomioon edellä lausuttu ja se, että omaishoitaja on vastannut ... hoidosta myös pitämättä jääneinä vapaapäivinä, ... on katsottava saaneen hakijan kustannuksella perusteetonta etua, jonka kunta on velvollinen korvaamaan hakijalle.

Hallinto-oikeus toteaa, että hakijalla on ainakin kevääseen 2017 saakka ollut kunnan ja hakijan väliseen sopimukseen perustuvalla tavalla järjestetty mahdollisuus pitää omaishoidon lakisääteisiä vapaapäiviä. Näin ollen vapaapäivät vuonna 2016 ovat jääneet pitämättä kunnasta riippumattomista syistä ja hakeemus on siten tältä osin perusteeton.

Omaishoidon tuesta annetussa laissa ei ole tarkemmin säädetty omaishoitajan vapaiden pitämisen ajankohdasta. Tähän nähden ei voida katsoa, että valittaja olisi vuoden 2017 osalta osittain menettänyt oikeuden vapaapäivien pitämiseen sillä perusteella, että hän on aktivoitunut pitämättä jääneiden vapaapäivien osalta vasta vuoden 2017 jälkimmäisellä puoliskolla. ... on hyväksynyt määrältään kohtuulliseksi korvaukseksi 70 euroa vuorokaudelta pitämättä jäänyttä vapaapäivää kohden. Hallinto-oikeus katsoo, että hakijalle tulee korvata vuoden 2017 osalta 36 vuorokautta ja vuoden 2018 osalta 9 vuorokautta eli yhteensä 3 150 euroa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (HaO 00.33 V).

Esittelijä

Marko Vasankari

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Aila Kovala, Anna-Kaisa Marski ja Markus Haho.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	hakija saantitodistuksin Oikeudenkäyntimaksu maksutta
Jäljennös	...

